
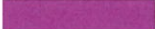

PROJECTPLAN Afstandsonderwijs COVID19
kwaliteit van en toezicht op afstandsonderwijs

Portefeuillehouder/Directeur:
Projectleider:

Datum: 1 oktober 2020
Status: Definitief (vastgesteld in MTI 28-09-2020)

1 Inleiding

1.1 Achtergrond onderzoeksproject

Het MT-I heeft zorgen over de beperkte blik op de kwaliteit van het onderwijs in de COVID19-crisis. Wat is de kwaliteit van het onderwijs op afstand, wat zijn de effecten op leerlingen/studenten, hoeveel onderwijs wordt in welke vorm gegeven en hoe bewaken scholen, instellingen en besturen de kwaliteit van het onderwijs? En hoe houdt de inspectie voldoende zicht op deze kwaliteit?

De COVID19-crisis betekent veel voor onderwijs. Er heeft in korte tijd een digitale revolutie plaats gevonden, waarbij fysiek onderwijs plaats heeft gemaakt voor afstandsonderwijs. Daarnaast hebben scholen veel gedaan om kwetsbare leerlingen op te vangen, achterstanden weg te werken, toch stageplekken voor studenten te vinden en het onderwijs aan examenleerlingen en eerstejaars studenten doorgang te laten vinden.

Nu het nieuwe studiejaar gestart is, is duidelijk geworden dat COVID19 nog enige tijd voor verstoring van het reguliere onderwijs zal zorgen. Veel onderwijs is nog digitaal, met name in het MBO en HO. Daarnaast hebben scholen te maken met bovengemiddelde afwezigheid van leraren en leerlingen. Hierdoor blijft een deel van het onderwijs hybride. Ook zoeken onderwijsprofessionals naar nieuwe vormen van onderwijs, waarbij ze de goede ervaringen van de afgelopen maanden onderdeel willen maken van het onderwijs voor de toekomst of in een eventuele tweede lockdown. Uiteindelijk gaat het om de kwaliteit van het geboden onderwijs, bestaande uit fysiek en online aanbod. Op veel scholen en instellingen in alle sectoren zien we een versnelling en intensivering van de ontwikkeling naar hybride onderwijs.

In onze COVID19-monitor hebben we goed in kaart gebracht wat scholen, opleidingen en besturen de afgelopen maanden hebben gedaan om onderwijs te geven en leerlingen/studenten te ondersteunen in hun ontwikkeling. We hebben ons hierbij gericht op het in kaart brengen van het aanbod aan onderwijsactiviteiten. Dit is een goede basis om op verder te bouwen.

De belangrijkste vraag nu is tweeledig:

1. *hoe staat het met de kwaliteit en kwaliteitsborging van het afstandsonderwijs (en de recente vormen van hybride onderwijs)?*
2. *Hoe houden we als inspectie goed toezicht op de kwaliteit van het afstandsonderwijs (nu en na de COVID19-crisis)?*

Dit project heeft tot doel een werkwijze te ontwikkelen waarmee de kwaliteit van het afstandsonderwijs bepaald kan worden en een toezichtvisie op afstandsonderwijs op te stellen. De werkwijze en visie zijn intersectoraal, ze zullen in principe door alle sectoren gebruikt kunnen worden. Wel zijn er accentverschillen, rekening houdend met de context en de bevoegdheden van de verschillende toezichtdirecties.

1.2

Opdracht

Het MTI heeft de wens geuit:

- a. meer zicht te krijgen op de kwaliteit en kwaliteitsborging van het hybride- en afstandsonderwijs in deze COVID19-tijd,
- b. een visie te ontwikkelen op effectief toezicht op dit hybride- en afstandsonderwijs in deze COVID19-tijd.

2 Opzet van het toezichtproject

2.1 Projectdoelstelling cq. Probleemstelling

Werkwijze ontwikkelen. Het doel van het toezichtproject is in eerste instantie een werkwijze te ontwikkelen waarmee we inzicht krijgen in de kwaliteit van het afstandsonderwijs op scholen en instellingen. Hiermee hebben we als inspectie beter zicht op de kwaliteit van het onderwijs op afstand.

Visie opstellen. In tweede instantie levert het project een strategische visie hoe als toezichthouder om te gaan met afstandsonderwijs en hybride onderwijs. Waar liggen kansen en uitdagingen, wat is de wettelijke basis voor toezicht op afstandsonderwijs, hoe is de kwaliteitsborging op het afstandsonderwijs georganiseerd en hoe kunnen we als inspectie goed afstandsonderwijs stimuleren?

2.2 (Deel)vragen

Centrale toezichtvraag

Hoe brengen we de kwaliteit en de kwaliteitsborging van het afstandsonderwijs in kaart en hoe houden we goed toezicht op afstandsonderwijs?

Deelvragen

1. Hoe brengen we de kwaliteit en kwaliteitsborging van afstandsonderwijs in kaart? Hoe beoordelen we de kwaliteit van de verschillende vormen van dit onderwijs, zoals online lessen, hybride lessen, praktijkopdrachten en digitale toetsen/examens? En hoe staat het met de kwaliteitsborging door de scholen en instelling op afstandsonderwijs en hybride onderwijs?
2. Welke kansen en uitdagingen zijn er rond afstandsonderwijs en hoe kan het toezicht op afstandsonderwijs het meest effectief zijn?

Het onderzoek richt zich primair op de onderwijshouders van de online lessen. Daarnaast zal tevens aandacht worden gegeven aan de invulling die de school in deze COVID19 periode geeft aan de praktijkopdrachten. Ook – en voor het ho uitsluitend - kijken we in hoeverre de schoolleiding en het bestuur zicht hebben op de kwaliteit van de digitale lessen, opdrachten en toetsen/examens worden in deze COVID19 periode. Hoe borgt het bestuur de beoogde inhoud en kwaliteit van het online onderwijs?

2.3 Beoogde resultaten

Het project zal voor het MTI de volgende vier producten opleveren:

1. een wetenschappelijk literatuuroverzicht van de kansen en bedreigingen van afstandsonderwijs
2. instrumenten om de kwaliteit van het hybride- en afstandsonderwijs in kaart te brengen (voor alle sectoren)
3. een voorstel hoe we de kwaliteit van het afstandsonderwijs kunnen beoordelen (plan van aanpak voor alle sectoren, inclusief pilot)
4. een beknopt visiedocument waarin 1, 2 en 3 wordt samengevat en conclusies worden getrokken

De instrumenten die ontwikkeld worden (onder 2) zijn instrumenten voor instellingstoezicht en/of voor thematisch toezicht.

2.4 Doelgroep onderzoeksproject

De doelgroep van het project is divers. Intern betreft het inspecteurs, de inspectieleiding, het projectteam Staat van het Onderwijs en de persvoorlichters.

Extern zijn het met name leerlingen, studenten, hun ouders, de samenleving en de politiek die inzicht willen in of en hoe de inspectie de kwaliteit van het hybride of afstandsonderwijs in kaart brengt. Ook voor leraren, schoolleiders en besturen is het van belang om een goed beeld te hebben hoe het staat met de kwaliteit van het afstandsonderwijs.

2.5 Opzet van het project

Het project bestaat uit een aantal activiteiten die separaat worden uitgevoerd. Dit zijn:

1. Opstellen wetenschappelijke literatuurstudie over kansen en bedreigingen van afstandsonderwijs
2. Ontwerpen methodieken om kwaliteit (sborging) van afstandsonderwijs in kaart te brengen en te beoordelen (middels bevragingen van leerlingen/studenten, lesobservaties en/of schoolbezoeken)
3. Uitvoeren pilots om kwaliteit (sborging) van afstandsonderwijs in kaart te brengen en te beoordelen
- 4a. Beschrijven van wettelijke basis voor toezicht op afstandsonderwijs en opstellen PIA (privacy impact analyse) (legitimiteit)
- 4b. Opstellen toezichtvisie over kwaliteit (sborging) op afstandsonderwijs (combi van voorgaande activiteiten)

Het project is intersectoraal, dat wil zeggen dat alle sectoren meedoen. De instrumenten en werkwijze die ontworpen worden, zullen voor alle sectoren bruikbaar zijn. De precieze invulling kan verschillen tussen de sectoren, indien de context of specifieke bevoegdheden van een sector afwijkt van die van andere sectoren. De toezichtvisie is ook intersectoraal, met mogelijke verbijzondering voor specifieke sectoren. Om de werkwijze snel bij inspecteurs bekend te krijgen, maken we ook een infographic met een visualisatie van de werkwijze.

Methodie

Er worden verschillende methoden gecombineerd in dit project. Dit betreft een wetenschappelijke literatuurstudie, het ontwerpen van instrumenten, pilotstudies, een juridische analyse en een strategische analyse.

We zullen vier soorten toezichtinstrumenten ontwikkelen. Dit zijn:

1. Een instrument om de ervaringen van de leerlingen/studenten in kaart te brengen (middels bevraging, enquête, meelopen)

2. Een instrument om de kwaliteit van digitale lessen te beoordelen (lesobservatie)¹
3. Een instrument om via schoolbezoeken de kwaliteit(sborging) van het afstandsonderwijs in kaart te brengen.
4. Een instrument om vast te stellen of besturen in control zijn waar het gaat om de kwaliteit van de digitale lessen

In elk van de sectoren voeren we met minimaal 1 van deze instrumenten een pilot uit. De ervaringen resulteren in een advies aan het MTI welke instrumenten in te zetten.

2.6 Gegevensverwerking en –analyse

Tijdens het project worden instrumenten ontwikkeld, die binnen de sectoren ook uitgetest gaan worden (tenminste 1 pilot per sector). De verwerking van de resultaten hiervan vindt plaats door de collega's uit de werkgroep, die worden bijgestaan door de collega's van de directie Kennis.

Mochten de toezichtactiviteiten na dit project breed uitgerold worden, dan zal het nodig zijn om te zorgen dat de registratie en gegevensverzameling via de ICT-voorzieningen plaatsvindt. We zullen dit voorbereiden en in het strategisch advies opnemen wat er aanvullend moet gebeuren.

2.7 Relatie met andere projecten

Samenwerking

- Met de expertgroep 'ICT en afstandsonderwijs' werken we samen omdat we voortbouwen op de inzichten die daar zijn opgedaan. Zij fungeren ook als klankbordgroep voor dit project.
- Met onze Academische Werkplaats Onderwijskwaliteit (sinds 1/9: Education Lab NL) werken we intensief samen, omdat zij effectieve aanpakken van afstandsonderwijs in kaart brengen en een toolkit voor scholen ontwerpen. Zij voeren de literatuurstudie uit.
- Met onze Academische Werkplaats Leskwaliteit werken we samen om een lesobservatieformulier voor digitale lessen te ontwerpen en (internationale) benchmarkdata op te halen.
- Met de directie Rekenschap werken we samen om de juridische basis scherp te krijgen.
- Met ons team Internationaal werken we samen, omdat zij in kaart brengen hoe onderwijstoezichthouders uit andere landen toezicht houden op de kwaliteit van afstandsonderwijs.

Uitwisseling /afstemming

¹ Dit observatie-instrument kan worden gebruikt om digitale lessen / onderwijsbijeenkomsten te beoordelen of om te reflecteren op vergelijkbare instrumenten die andere organisaties (zoals visitatiepanels en de NVAO) hanteren.

- In overleg met communicatie en de directeuren bepalen we hoe en in welke fase de resultaten intern gedeeld worden.
- Met de Staat van het Onderwijs stemmen we regelmatig af, omdat de inzichten direct vertaald moeten kunnen worden in materiaal voor de Staat van het Onderwijs 2021 en 2022
- Met het team Signalen wisselen we informatie uit, omdat we de recente signalen over onderwijskwaliteit van digitale lessen in kaart willen brengen en duiden
- Met de sector MT's wisselen we uit, om werkbare aanpakken voor toezicht op afstandsonderwijs te ontwerpen
- Met de projectleider implementatie zal informatie-uitwisseling plaatsvinden gedurende de looptijd van het project
- Met andere rijksinspecties wisselen we expertise uit, om te leren hoe zij hun toezicht hebben aangepast in deze COVID19-crisis
- Met de NVAO stemmen we af om een heldere taakverdeling te houden: beoordeling kwaliteit afstandsonderwijs van opleidingen is des NVAO, beoordeling kwaliteitsborging afstandsonderwijs of thematisch onderzoek is van de inspectie. Inhoudelijk en procesmatig is nauwe afstemming gewenst.

3 Organisatie

3.1 Projectorganisatie

Het project kent de volgende organisatiestructuur:

Portefuillehouder: [redacted]
Projectleider: [redacted]
Projectsecretaris: [redacted]

Leden projectgroep:

- [redacted]
- [redacted]
- [redacted]
- [redacted]
- [redacted]
- [redacted]
- [redacted]
- [redacted]

Tijdelijk toegevoegde leden projectgroep (losse taken):

- [redacted]
- [redacted]
- [redacted]
- [redacted]

3.2 Interne en externe communicatie

Omdat het om een kort en intensief project gaat, houden we de communicatielijnen kort. Dit betekent:

- Wekelijks stemt de portefeuillehouder, projectleider en projectsecretaris af en zorgt indien nodig voor bijstelling.
- De tussenproducten worden gedeeld met de directeuren en PLATO
- Het MTI krijgt tussendoor inzicht in de stand van zaken en aan het einde van het project de eindrapportage

Extern

Met de woordvoerders en communicatieadviseur wordt een lijn voor externe communicatie bepaald. Deze wordt pas relevant op het moment dat we de ontwikkelde instrumenten in gaan zetten (hetgeen nadrukkelijk de intentie is).

3.3 AVG/Privacy

In overleg met de juridisch adviseurs in de projectgroep stellen wij indien nodig werkinstructies op voor het verzamelen van informatie. Wanneer het gaat om het verzamelen van digitale informatie is AFM betrokken om te waarborgen dat de juiste procedures worden gevolgd.

3.4 Randvoorwaarden en beperkingen

De belangrijkste randvoorwaarde is dat er voldoende capaciteit is voor de ontwikkeling en uitvoering van dit project. Het betreft voor ieder projectlid gemiddeld een dag per week, over een periode van 8 weken.

4 Projectplanning

4.1 Planning

Het project is urgent, omdat we midden in de COVID19-crisis zitten en grote delen van het onderwijs digitaal plaatsvinden. Dit betekent dat er snel geschakeld moet worden.

De globale planning komt op het volgende neer:

Literatuurstudie en ontwikkelen instrumenten: heden – half oktober
Pilot en verbetering instrumenten: half oktober – eind november
Rapportage: 1^e week december

De eerste activiteiten zijn reeds gestart en eerste versies van de instrumenten willen we rond de herfstvakantie gereed hebben, zodat ze nog in 2020 gebruikt kunnen worden (in pilotvorm of groter indien nodig). De eerste uitkomsten worden gebruikt voor de Staat 2021, om hiermee een eerste inzicht te geven in de kwaliteit en kwaliteitsborging van het afstandsonderwijs en hybride onderwijs in Nederland².

De instrumenten worden in oktober en november verder getest en uitgebouwd worden tot definitieve versies, inclusief onderbouwing. Deze zijn in december 2020 gereed en kunnen worden benut voor versterking van het instellingstoezicht, als ook voor thematisch toezicht en de Staat 2022.

Tabel 4.1 Planningsoverzicht

Activiteit	Periode 2020
Afstemmingsoverleg projectplan	Week 39
Aanpassen projectplan	Week 39
Vaststelling in MTi	Week 40
Ontwikkeling instrumenten	Week 40-43
Ontwikkeling vragenlijsten	Week 40-43
Instrumenten/programmeren afstemmen met Kennis	Week 40-43
Uitvoeren literatuuronderzoek	Week 40-43
Wettelijke onderbouwing	Week 40-42
Pilots uitvoeren	Week 44-47
Pilots evalueren	Week 45-48
Analyse en rapportage toezichtvisie	Week 48-49
Afronden eindproducten	Week 50

² Een goed voorbeeld is de vragenlijst over de kwaliteit van het afstandsonderwijs in HO, die reeds gemaakt en verwerkt is en binnenkort wordt verspreid onder studenten. Dit levert inzichten belangrijke nieuwe inzichten voor de komende Staat van het Onderwijs.

4.2 Benodigde hulpbronnen

4.2.1 Een begroting in tijd, capaciteit en geld

Dit overzicht behelst de opzet van het project, de inzet voor de uit te voeren activiteiten en het opleveren van de eindproducten rapportages.

Tabel 4.2 Dagenplanning

Eindproducten	Project	Inspecteurs	Kennis	JZ	AWP	Directeuren
Literatuurstudie	2				7	
Instrumentontwikkeling	5	20	5		3	
Pilots instrumenten	5	20	5		1	
Juridische onderbouwing				5		
Opstellen visie	6	4				
Overig (overleg)	2	3	1		1	1
Totaal aantal dagen	20	47	11	5	12	1

Het totaal aantal dagen komt hiermee op 96 dagen.

4.2.2 Eenmalige Kosten

Fase/ Taak	Onderwerp	Soort kosten	Begroting
Initiatiefase	Brainstorm	Vergaderkosten extern	1000
Inzet APW			p.m.
Ontwerpfase	Inhuur	Infographic afstandsonderwijs	3000
Rapportage		Vergaderkosten extern	1000
Totaal:			€ 5000

5 Projectbeheersing en kwaliteitsbewaking

We leunen in het project zwaar op de expertise van de expertgroep ICT en afstandsonderwijs en op de expertise van de Academische Werkplaats Onderwijskwaliteit. Hierdoor kunnen we snel meters maken. Tevens geeft een zekere kwaliteitsgarantie. De portefeuillehouder en de projectleider bewaken daarnaast streng de voortgang en schakelen, indien nodig, direct met de directeuren en het MTI.

5.1 Voortgangsrapportage

De voortgang wordt wekelijks besproken met de portefeuillehouder/opdrachtgever.

5.2 Risicobeheersing

De urgentie van het project hoog en de planning is krap. Dit maakt het project enigszins risicovol. We achten het tegelijkertijd reeel door de volgende maatregelen:

1. Het projectteam is zoveel mogelijk een voortzetting van het reeds bestaande expertgroep ICT en afstandsonderwijs. Hierdoor kunnen we doorbouwen op het uitstekende werk dat deze projectgroep heeft gedaan en gaat er geen expertise verloren.
2. De projectteamleden en projectorganisatie worden per direct voor gemiddeld 1 dag per week vrijgemaakt om dit project uit te voeren. Daarnaast is er een projectsecretaris aan het projectteam toegevoegd. We hebben hiermee een stevig en doelgericht projectteam beschikbaar.
3. Een deel van het werk wordt gedaan door de collega's van de Academische Werkplaats Onderwijskwaliteit, die al bezig zijn met een literatuurstudie en een toolkit voor scholen
4. Er wordt per direct gestart met (voorlopige) instrumenten, waarbij voortgebouwd wordt op reeds bestaande initiatieven. Hierbij wordt het bestaande werk en de bestaande faciliteiten benut.

Om tot effectief toezicht op afstandsonderwijs te komen, zullen de ontwerpen en visie opgevolgd moeten worden door activiteiten in onze directies en sectoren. Deze implementatie valt buiten de scope van dit project. Dit is tegelijkertijd een risico, omdat hiermee het risico bestaat dat de ontwikkelde instrumenten en visie niet gebruikt gaan worden of dat de implementatie niet lukt. Het MTI heeft de intentie uitgesproken de instrumenten ook te benutten, maar zal ook garant moeten staan voor de implementatiefase. Positief is dat er reeds een beoogd projectleider implementatie is. Ook stellen we voor alvast te starten met het opstellen van het implementatieplan. Tot slot moet ook de infographic meehelpen tot een soepele implementatiefase te komen.

Een laatste risico is de afstemming met de externe partijen, zoals Kennisnet, de NVAO, de raden. Om dit risico te minimaliseren zullen we tijdig in overleg gaan

met deze actoren en de leden van het MTI input geven voor hun bestuurlijke overleggen.

Risico's

Nr.	Risico	Kans	Impact	Stakeholder	Maatregel
1.	Te krap gepland, waardoor eindproducten niet tijdig beschikbaar of van voldoende kwaliteit zijn.	midden	hoog	IvHO	<ul style="list-style-type: none"> - Bestaande expertise - Stevige en doelgerichte projectorganisatie - Inzet academische werkplaats onderwijskwaliteit - Reeds gestart
2.	Geen of gebrekkige implementatie	midden	midden	IvHO	<ul style="list-style-type: none"> - Intentie MTI: daadwerkelijke implementatie - Advies: start met projectplan en projectleider implementatie - Infographic voor soepele implementatie
3.	Gebrekkige taakverdeling en afstemming met externe actoren (Kennisnet, de NVAO, de raden)	Midden	midden	IvHO en externe stakeholders (Kennisnet, NVAO, raden, leerling/student-organisaties)	<ul style="list-style-type: none"> - Tijdig overleg met stakeholders - Melding in overleg ringen - Aanscherping afbakening instrumenten ho, overleg met NVAO en SURF